

Door bewierookten is hij bewierookt; door zijn leerlingen is hij op de handen gedragen; door de armen is hij beweend. En van zijn tegenstanders heeft niet een hem eerbied en hulde geweigerd.

Van waar dit zeldzaam verschijnsel? Faal ik niet, dan ligt de oorzaak hierin: Kuenen had over.

Toen hij zijn vijf-en-twintig-jarig professoraat vierde, werd door een zijner vrienden in een toast gezegd, dat hij in zijn gansche leven iets meer had dan een ander. Wel behaalde de student op elk examen een eersten graad, maar die eerste graad was toch schitterender verdiend, dan anderen dien verkregen. Als Kuenen gaf, was het altijd uit zijn rijkdom. Hij hield, na te hebben gegeven, nog iets over. Aldus in zijn werken. Wie van die werken kennis neemt, gevoelt aanstonds welk een wetenschap achter elken volzin verborgen is. Vierdubbel is elke pion gedekt, eer hij wordt vooruit geschoven.

Somwijlen wordt het werk van kunstenaars, zelfs van kunstenaars van hoogen rang, door den eenen criticus geloofd, door den ander afgekeurd. Maar wie het zou wagen aanmerkingen te maken op het spel van Rubinstein, hij zou zich eenvoudig belachelijk maken. Na aan alle eischen te hebben voldaan — heeft deze meester nog over. En zoo ook Kuenen.

Maar niet enkel in de wetenschap, ook in het leven was dit een trek zijner persoonlijkheid. Overal waar Kuenen eischte, had hij recht méér te eischen, dan hij deed. Levendig herinner ik mij nog den ochtend, toen hij op zijn college over de moraal, de rechtvaardigheid behandelde. „Rechtvaardigheid is niet genoeg,” zoo sprak hij, „wij moeten ook *billijk* zijn. Rechtvaardigheid is voor de rubriek — maar wij moeten onze menschen aanzien.” En Kuenen hééft zijn menschen aangezien. Nooit heeft hij iemand verpletterd onder het gewicht zijner groote persoonlijkheid. Altijd rekening gehouden met de omstandigheden van wien hij voor zich had. En als hij dan ook in de laatste les van den cursus den invloed, dien de zedelijke persoonlijkheid oefent op haar omgeving, had geschetst, dan brak er een lang en vurig applaus los van allen — en onder die „allen” waren zeer beslist rechtzinnigen — want niemand kende een man, die meer beantwoordde aan het zedelijk ideaal door Kuenen geschetst, dan Kuenen zelf.

„Wat zou mij dit feest zijn” — zoo sprak Kuenen op het 25-jarig feest, waarvan ik boven sprak — „wanneer mijn studenten er niet waren.” In dat „mijn studenten” ligt de verhouding. Zij waren hem op het hart gebonden — hij gevoelde zich zoo verantwoordelijk voor hen. Goedig kon hij — in alle deelen der godgeleerdheid te huis — wanneer een zijner ambtgenooten op een examen een student onder handen had, en die student niet vlug was in het antwoorden, den in verlegenheid gebrachte het antwoord toefluisteren. Kuenen had over — in de wetenschap en in het leven — hij bezat meer argumenten dan hij gaf; hij had recht meer te eischen dán hij eischte — kortom: zijn geleerdheid en zijn voorzichtigheid, zijn bescheidenheid en zijn goedheid en onder deze zijn goedheid vooral hebben hem gemaakt tot een dier zeldzame